

К.А. Мамонов, К.О. Метешкін, С.Г. Нестеренко, М.Л. Мироненко

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ РЕГІОНУ

Розглянуто нормативно-правове забезпечення територіального розвитку використання земель регіону. Досліджено нормативно-правові акти, що визначають стимулювання розвитку регіонів та особливості місцевого самоврядування. Визначені напрями, які впливають на формування й функціонування об'єднаних територіальних громад. Розглянуто проблемні аспекти, особливості Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, питання державного контролю за використанням, охороною земель.

Ключові слова: нормативно-правова база, територіальна громада, місцеве самоврядування, земельні відносини, регіони.

Постановка проблеми

Природні ресурси, зокрема земельні, являються важливою частиною суспільного виробництва, яке базується на використанні земельно-ресурсного потенціалу країни. Земля займає одне з найважливіших місць серед природних ресурсів. На сучасному етапі раціональне її використання необхідне для ефективного функціонування різних галузей народного господарства, де земля є основою матеріального виробництва. Наприклад, в сільському господарстві земля є основним засобом агропромислового виробництва, у промисловості – просторовою основою для розміщення потужностей виробництва та окремих підприємств, у гірничій та видобувній галузі – джерелом видобування корисних копалин з її надр тощо. Земля є предметом конкуренції, тому завдання оптимального її розподілу між різними галузями господарства набуває важливого значення.

На етапі сьогодення освоєні практично всі землі, які можливо використовувати для ведення господарства, тому збільшення ефективності їх використання базується на раціональній організації користування наявними угіддями. Механізми використання потенціалу земель, а також правові, економічні та соціальні основи охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання визначені у ряді нормативно-правових актів, які регулюють засади територіального розвитку використання земель.

Слід зазначити, що за останні роки для забезпечення розвитку територій у частині використання земель регіонів особливе значення набувають інституціональні зміни, спрямовані на формування об'єднаних територіальних громад. Ефективне використання потенціалу територіальної громади вимагає врахування усіх її особливостей та аспектів,

що урегульовані у нормативно-правових документах, стратегіях розвитку тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

При аналізі літератури щодо територіального розвитку використання земель регіону, найбільша кількість нових досліджень висвітлена у наукових роботах В. А. Боклаг, Д. І. Бабміндра, І. К. Бистрякова, Ш. І. Ібатулліна, О. С. Дорош, Р. М. Курильців, А. Г. Мартин та інших науковців.

Актуальним проблемам територіального розвитку та регіональної політики в Україні, у тому числі стосовно земельних ресурсів, присвячені наукові доповіді ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», а також аналітичні дослідження Національного інституту стратегічних досліджень.

Визначення територіального розвитку використання земель регіону залежить від нормативно-правового забезпечення. На думку деяких авторів, сформована система нормативно-правового забезпечення у сфері регіонального розвитку не має системного характеру [1]. Крім того, не вирішені питання щодо формування та функціонування інституцій, розмежування їх повноважень для сталого розвитку регіонів, не розроблено систему реалізації регіональної політики в умовах сучасних трансформацій та створення нових об'єднань (об'єднаних територіальних громад). У цьому контексті заслуговують на увагу розробки Т.В. Голікової [2], З.С. Варналій, В.С. Воротіна [3].

Беручи до уваги поточні зміни у законодавстві, являється доцільним аналіз нових нормативно-правових актів, що регламентують регіональну політику та діяльність територіальних громад, повноваження органів місцевого самоврядування у сфері

земельних відносин та охорони навколишнього середовища.

Мета та завдання статті

Мета даної статті – розглянути сучасне нормативно-правове забезпечення територіального розвитку використання земель регіону.

Поставлена мета досягається шляхом аналізу та систематизації існуючого нормативно-правового забезпечення щодо визначення територіального розвитку використання земель регіону та дозволяє сформулювати умови до оцінки територіального розвитку використання земель регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження

Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [4] визначає, що стимулювання розвитку регіонів – це комплекс правових, організаційних, наукових, фінансових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів на основі поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному та регіональному рівнях, максимально ефективного використання потенціалу регіонів в інтересах їх жителів та держави в цілому.

У результаті характеристики основних положень Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» визначено, що основна увага фокусується на засадах стимулювання розвитку регіонів, організації державного стимулювання, визначенні депресивності територій та розробці напрямів її подолання, фінансування розвитку й організація контролю і звітності.

Формування державної регіональної політики базується на реалізації принципів, пріоритетів та напрямів реалізації, а саме:

- законності;
- співробітництва;
- паритетності;
- відкритості;
- субсидіарності;
- координації;
- унітарності;
- історичної спадкоємності;
- етнокультурного розвитку;
- сталого розвитку;
- об'єктивності.

Для забезпечення територіального розвитку зроблені нормативно-правові акти, що визначають порядок та особливості місцевого самоврядування. Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [5] встановлено, що місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста

– самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [5].

Визначені принципи місцевого самоврядування:

- народовладдя;
- законності;
- гласності;
- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, організаційної та матеріально – фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;
- підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
- судового захисту прав місцевого самоврядування [5].

Статті 26 та 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [5] найбільше охоплюють питання, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування. Визначені повноваження органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, а саме:

здійснення контролю за додержанням земельного законодавства, використання та охорони земель;

- реєстрація суб'єктів права власності на землю, права користування землею і договорів на оренду землі;
- видача документів, що посвідчують право власності і право користування землею;
- організація і ведення земельно-кадастрової документації;
- вирішення земельних спорів, тощо.

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

- а) власні (самоврядні) повноваження: підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів; підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля; під-

готовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу; справляння плати за землю;

б) делеговані повноваження: здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів; координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення; вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом; вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення; визначення території для розміщення відходів відповідно до законодавства; здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами; підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою; здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою; створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації; здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи; надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону [5].

Слід зазначити, що за останні роки для забезпечення розвитку територій у частині використання

земель регіонів особливе значення набувають інституціональні зміни спрямовані на формування об'єднаних територіальних громад.

У результаті аналізу основних положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначені напрями та особливості, які впливають на формування й функціонування об'єднаних територіальних громад:

- принципи добровільного об'єднання територіальних громад;
- суб'єкти добровільного об'єднання територіальних громад;
- основні умови добровільного об'єднання територіальних громад;
- порядок добровільного об'єднання територіальних громад;
- порядок добровільного приєднання до об'єднаних територіальних громад;
- форми державної підтримки добровільного об'єднання територіальних громад та приєднання до об'єднаних територіальних громад;
- фінансова підтримка державою добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст та приєднання до об'єднаних територіальних громад;
- перспективний план формування територій громад Автономної Республіки Крим, області.

Крім того, для забезпечення територіального розвитку обґрунтовані форми співробітництва об'єднаних територіальних громад:

1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів;

2) реалізації спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів;

3) спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів;

4) утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів;

5) утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Співробітництво припиняється у разі попереднього повідомлення суб'єктом співробітництва інших його суб'єктів з виплатою їм компенсації згідно з умовами укладеного договору [6].

Напрями та особливості організації співробітництва об'єднаних територіальних громад визначаються:

- ініціюванням співробітництва;

- переговорами про організацію співробітництва;
- створеними інституціями;
- громадським обговоренням та схваленням проекту договору про співробітництво;
- договором про співробітництво;
- делегуванням виконання окремих завдань;
- реалізацією спільних проектів;
- утворенням спільного органу управління;
- державним стимулюванням співробітництва;
- фінансуванням співробітництва;
- моніторингом співробітництва.

Забезпечення територіального розвитку визначається шляхом визначення напрямів функціонування органів місцевого самоврядування на основі Конституції України. Відповідно до неї «матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування» є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [7]. Крім того, встановлені напрями та особливості управління майном територіальною громадою, а саме:

- затвердження програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання;
- затвердження бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання;
- встановлення місцевих податків і зборів відповідно до закону;
- забезпечення проведення місцевих референдумів та реалізації їх результатів;
- утворення, реорганізація та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю;
- вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції [7].

Формування та використання місцевих бюджетів визначається Податковим кодексом України, в якому визначені місцеві податки і збори, повноваження місцевих органів влади [8].

Слід зазначити, що система місцевого самоврядування складається із:

- територіальної громади;
- сільської, селищної, міської ради;
- сільського, селищного, міського голови;
- виконавчих органів сільської, селищної, міської ради;
- старости;
- районних та обласних рад, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;
- органів самоорганізації населення [5].

Повноваження у сфері земельних відносин та охорони навколишнього середовища органів місцевого самоврядування характеризуються власними та делегованими напрямами. Вони дозволяють визначити контрольні, організаційні, інституціональні, технічні функції, що впливають на територіальний розвиток використання земель регіонів.

Розроблена Кабінетом Міністрів України Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, де визначені відповідні проблемні аспекти та особливості:

- поступове підвищення рівня концентрації економічної активності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні;
 - нерівномірність розвитку територій, зростання міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій, значна диференціація розвитку районів та міст, у частині яких (більш як 30 відсотків) тривалий час спостерігається одночасне зниження рівня економічної активності та зменшення чисельності населення;
 - формування протягом тривалого періоду неефективної системи державного управління регіональним розвитком та непрозорого механізму фінансового забезпечення розвитку регіонів;
 - відсутність чітко визначеної державної політики у сфері регіонального розвитку;
 - застарілий механізм взаємовідносин на рівні «держава – регіон» та регіонів між собою;
 - недосконала система територіальної організації влади та зволіканням з проведенням реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою;
 - відстала технологічна база та монофункціональність промисловості Донецької та Луганської областей;
 - сировинний характер експорту продукції;
 - недосконала структура економіки;
 - залежність від зовнішнього ринку, зокрема енергетичних ресурсів;
 - зростання внутрішньо-регіональних диспропорцій щодо розвитку інфраструктури;
 - надання послуг населенню у сфері освіти, культури, охорони здоров'я та навколишнього природного середовища та інші;
 - розшарування населення за рівнем доходів, безробіття, соціальне невдоволення мешканців регіонів, створення підґрунтя для проявів сепаратизму [9].
- На основі аналізу визначено, що для характеристики напрямів та особливостей використання земель регіонів визначаються їх категорії:
- землі сільськогосподарського призначення;
 - землі житлової та громадської забудови;
 - землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;

- землі оздоровчого призначення;
- землі рекреаційного призначення;
- землі історико-культурного призначення;
- землі лісогосподарського призначення;
- землі водного фонду;
- землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення:
- землі промисловості;
- землі індустріальних парків;
- землі транспорту;
- землі залізничного транспорту;
- землі морського транспорту;
- землі річкового транспорту;
- землі автомобільного транспорту та дорожнього господарства;
- землі авіаційного транспорту;
- землі трубопровідного транспорту;
- землі міського електротранспорту;
- землі зв'язку;
- землі енергетичної системи
- землі оборони.

Слід зазначити, що для забезпечення використання земель регіонів здійснюються заходи спрямовані на:

- організацію розроблення та впровадження загальнодержавних і регіональних програм із збереження, відтворення та охорони родючості ґрунтів;
- розроблення та впровадження ґрунтозахисних та екологічнобезпечних технологій;
- забезпечення спостереження за зміною показників якісного стану ґрунтів;
- проведення моніторингу ґрунтів;
- забезпечення формування національного, регіонального та місцевих інформаційних банків даних про стан ґрунтів земель;
- розроблення і сприяння впровадженню механізму економічного стимулювання застосування ґрунтозахисних технологій та підвищення родючості ґрунтів;
- ведення інформаційного банку даних про стан ґрунтів земель [10].

Визначені містобудівні фактори, що впливають на напрями та особливості територіального розвитку використання земель регіонів:

- зональні, які визначають містобудівну діяльність земель регіонів;
- функціонально-планувальні, які визначають містобудівну діяльність у населених пунктах регіонів;
- структурно-планувальні;
- планувально-обмежувальні;
- інженерної підготовки та обладнання територій;
- транспортного забезпечення;
- історико-архітектурні.

Для забезпечення територіального розвитку використання земель регіонів характеризуються напрями та особливості екологічного розвитку.

При цьому визначаються:

- стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів – землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;
- біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;
- джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;
- загрози виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;
- екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;
- витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля [11].

Для забезпечення реалізації екологічних напрямів запропоновані заходи протидії надзвичайним ситуаціям у системі територіального розвитку використання земель регіону, які включають:

- оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;
- інформування про виникнення та попередження надзвичайних ситуацій;
- укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту;
- заходи з евакуації;
- інженерний захист територій;
- радіаційний і хімічний захист населення і територій;
- медичний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;
- біологічний захист населення, тварин і рослин;
- психологічний захист населення
- заходи техногенної безпеки;
- заходи пожежної безпеки [12].

На територіальний розвиток використання земель регіонів впливає рівень їх інвестиційної при-

вабливості. Для цього визначаються напрями та особливості використання:

- коштів, цільових банківських вкладів, паїв, акцій та інші цінних паперів (крім векселів), що застосовуються у сфері земельних відносин;
- рухомого та нерухомого майна (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальних цінностей), що знаходиться у розпорядженні органів регіональної влади;
- майнових прав інтелектуальної власності, що використовуються у сфері земельних відносин;
- сукупності технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");
- правами користування землею, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майновими правами;
- іншими цінностями;
- капітальних інвестицій, що спрямовуються на створення, реконструкцію та технічне переоснащення основних засобів, які застосовуються у сфері земельних відносин [13].

Висновки та перспективи подальших досліджень

Таким чином, у результаті систематизації існуючого нормативно-правового забезпечення щодо визначення територіального розвитку використання земель регіону встановлено необхідність застосування системного підходу до його характеристик із врахуванням багатоаспектності та особливостей формування територіального розвитку й використання земель на регіональному рівні.

Крім того, особлива увага фокусується на факторах, що визначають напрями та оцінку територіального розвитку використання земель регіону. Зокрема, базуючись на нормативно-правовому забезпеченні, запропоновано сформулювати групи факторів: просторові, містобудівні, інвестиційні та екологічні.

Визначені групи факторів дозволяють побудувати систему показників оцінки територіального розвитку використання земель регіону та сформулювати:

1. контури функціонування регіональної системи розвитку земельних відносин;
2. каталізатори побудови інформаційно – аналітичного забезпечення територіального розвитку використання земель регіону, які базуються на принципах повноти та достовірності;
3. домінуючі напрями на вирішення проблеми підвищення ефективності використання земель для територіального розвитку регіонів;

4. проблемні аспекти, що відбуваються у сфері земельних відносин та характеризують рівень деєструкції традиційної моделі землекористування;

5. напрями впровадження сучасних моделей використання земель для забезпечення територіального розвитку регіону;

6. методологічні аспекти, які дозволяють об'єднати позитивні напрями існуючих теоретико-методичних підходів і розробити комплексний інструментарій реалізації сучасних методів і моделей забезпечення територіального розвитку використання земель регіонів;

7. науково обґрунтовані напрями територіального розвитку регіону, що впливають із внутрішньої природи земельних відносин, їх технічного та технологічного рівнів та сформованих соціально-економічних відносин, враховуючи екологічні особливості функціонування.

Література

1. Україна у 2007 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку : експертна доповідь [Текст] / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – К. : НІСД, 2007. – 538 с., с. 322 – 323.
2. Голікова, Т. В. Державне управління територіальним економічним розвитком : теорія і практика : монографія [Текст] / Т. В. Голікова. – К. : Вид – во НАДУ, 2007. – 296 с.
3. Державна регіональна політика України : особливості та стратегічні пріоритети : монографія [Текст] / З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
4. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» : за станом на 16 жовтня 2012 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>. – Назва з екрану.
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» : за станом на 11 січня 2019 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/page6>. – Назва з екрану.
6. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» : за станом на 17 червня 2014 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. – Назва з екрану.
7. Конституція України : зі змін. та допов., внесеними Законом України від 30 вересня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page3>. – Назва з екрану.
8. Податковий кодекс : зі змін. та допов., внесеними Законом України від 01 січня 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page58>. – Назва з екрану.
9. Про затвердження державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-n>. – Назва з екрану.

10. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»: за станом на 28 грудня 2015 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/963-15>. – Назва з екрану.

11. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»: за станом на 12 жовтня 2018 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/page4>. – Назва з екрану.

12. Кодекс цивільного захисту України: прийнятий Верховною Радою України 2 жовтня 2012 р. № 5403 – VI: текст із змін, станом на 1 січня 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/page3>. – Назва з екрану.

13. Закон України «Про інвестиційну діяльність»: за станом на 18 грудня 2017 р. / Верховна рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page>. – Назва з екрану.

References

1. Ruban, Yu G., Hrytsak, J. Y., & Zhadan, I. V. (2007). Ukraine in 2007: internal and external situation and prospects of development: expert report. Kyiv: NISD [in Ukrainian], 322 – 323.
2. Golikova, T. V. State management of territorial economic development: theory and practice: monograph. Kyiv: Vyd – vo NADU [in Ukrainian], 296.
3. Varnalia, S. S., Vorotin, V. Ye., Kuibida, V. S. (2007). The State Regional Policy of Ukraine: Peculiarities and Strategic Priorities. Kyiv: NISD [in Ukrainian], 768.
4. Law of Ukraine on stimulating the development of regions (2012, October 16). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>. [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine on local self – government in Ukraine (2019, January 11). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-us/page6>. [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine on cooperation of territorial communities (2014, June 17). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. [in Ukrainian].
7. The Constitution of Ukraine (2016, September 30). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-us/page3>. [in Ukrainian].
8. Tax Code (2019, January 01). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page58>. [in Ukrainian].
9. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of the state strategy for regional development for

the period until 2020 (2014, August 6). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>. [in Ukrainian].

10. Law of Ukraine on state control over use and land protection (2015, December 28). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/963-15>. [in Ukrainian].

11. Law of Ukraine on Environmental Protection (2018, October 12). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/page4>. [in Ukrainian].

12. The Code of Civil Protection of Ukraine (2019, January 1). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/page3>. [in Ukrainian].

13. Law of Ukraine on Investment Activity (2017, December 18). Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page>. [in Ukrainian].

Рецензент: д.т.н., професор Батракова Анжеліка Геннадіївна, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Україна

Автор: МАМОНОВ Костянтин Анатолійович
доктор економічних наук, професор кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E mail – kostia.mamonov2017@gmail.com
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0797-2609>

Автор: МЕТЕШКІН Костянтин Олександрович
доктор технічних наук, професор кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail – meteshkin@gmail.com

Автор: НЕСТЕРЕНКО Сергій Григорович
кандидат технічних наук, завідувач кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail – nesterenko-sg@mail.ru
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5124-9728>

Автор: МИРОНЕНКО Марія Леонідівна
асистент кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
E-mail – mariamyronenko87@gmail.com
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0266-4463>

REGULATORY-LEGAL PROVISION OF TERRITORIAL DEVELOPMENT OF LAND USE IN THE REGION

K. Mamonov, K. Meteshkin, S. Nesterenko, M. Myronenko

O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

Land resources are an important part of social production, which is based on the use of land and resource potential of the country. Rational use of land potential is defined in a number of regulatory legal acts. These documents regulate the principles of territorial development of land use, namely, legal, economic and social mechanisms for the use of land potential.

It should be noted that this issue was investigated in a number of domestic scientific works, as well as considered in scientific reports and analytical studies of research institutes. However, the system of normative and legal support in the field of regional development is not systematic. There is also an actual analysis of the new regulatory acts regulating the activities of territorial communities.

The authors in this paper set the goal to consider the modern legal and regulatory framework for territorial development of land use in the region.

Firstly, regulations are considered, which determine the stimulation of the development of regions and the order and features of local self-government. The main provisions of the Law of Ukraine "On Stimulating the Development of Regions" and the Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" in the context of providing territorial development are considered.

Secondly, it should be noted that in recent years, in order to ensure the development of territories in terms of land use of regions, institutional changes that are aimed at the formation of united territorial communities are of particular importance. As a result of the analysis of the main provisions of the Law of Ukraine "On Voluntary Association of Territorial Communities", the directions and peculiarities that influence the formation and functioning of the united territorial communities are identified. The directions and features of property management by the territorial community on the basis of the Constitution of Ukraine are also established.

The problem aspects and peculiarities of the State Strategy for Regional Development developed by the Cabinet of Ministers of Ukraine for the period till 2020 are also considered. In addition, the provision of territorial development of land use of regions characterizes the directions and features of ecological development. The authors review normative legal acts regulating the issues of state control over the use and protection of land and ensure the protection of the natural environment. In addition, it is determined that the territorial development of the use of land in the regions is influenced by the level of their investment attractiveness.

Thus, as a result of the systematization of the existing legal and regulatory framework, the need to apply a systematic approach to its characteristics has been established. The multi-dimensional and peculiarities of the formation of territorial development and land use at the regional level should be taken into account.

Keywords: *regulatory framework, territorial community, local self-government, land relations, regions.*